

Bon-BOM

2025.november | A Bolyai Önképző Műhely lapja | 15. évfolyam 3. szám

A KOSSUTH-SZÓNOKVERSENY

A KOSSUTH-SZÓNOKVERSENY TÖRTÉNETE

A Kossuth-szónokversenyt 1999-ben alapította Adamikné Jászó Anna egyetemi tanár. A 18-19. században, de még a 20. század első felében is él a klasszikus retorika hagyománya Magyarországon, az 1950-es évektől azonban teljesen eltűnik az iskolai tantervekből. Mintegy fél évszázados űrt kellett tehát áthidalni a rendszerváltás után: ennek a munkának egyik iránymutató törekvése a Kossuth-szónokverseny, amelyet Adamikné Jászó Anna, az ELTE Tanárképző Főiskolai Karának akkori tanszékvezetője alapított 1999-ben. Hasonló verseny a középiskolások számára korábban is létezett (1973-tól sátoraljaújhegyi Édes anyanyelvünk nyelvhasználati verseny), de felnőtteknek, egyetemi ifjúságnak szóló névumnak számított. A verseny célja a magyar nyelvű anyanyelvhasználat és a nyilvános beszédkultúra, retorikai kultúra ápolása, fejlesztése, terjesztése. 2021-től a közösségi médiahasználat, 2022-től a vita-kultúra is része a versenyeknek.

A versenyt kezdetben (1999–2002) az ELTE Tanárképző Főiskola Kara, majd ennek felszámolása után 2003–2014. között az ELTE Mai Magyar Nyelvi Tanszéke, 2016-tól az ELTE Tanító- és Óvóképző Kara szervezi. 2016-tól bekapcsolódott a szervezésbe a Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társaságának, 2022–2024. között a Petőfi Kulturális Ügynökség, 2023-tól a Nemzeti Színház és a Színház- és Filmművészeti Egyetem, 2025-től pedig a Bolyai Műhely Alapítvány.

KOSSUTH-SZÓNOKVERSENY KÖNYVTÁR:

A szónokversenyhez kezdetben szakmai konferenciák is kapcsolódtak. Régi-új retorika címmel könyvsorozat is megjelent. A kötetek tartalmazzák a Kossuth-szónokversenyek beszédeit, kitűnő elemzésekkel; az év beszédét; a retorikai konferencián elhangzott előadásokat; valamint tanulmányokat.

A. Jászó Anna – Aczél Petra (szerk.) (2000) A régi új retorika. Budapest, Trezor Kiadó.
 (2001) A szónoki beszéd részei és a beszédfejtők. Budapest, Trezor Kiadó.
 (2002) A klasszikus retorikai bizonyítás. Budapest, Trezor Kiadó.
 (2003) A modern retorikai bizonyítás. Budapest, Trezor Kiadó.
 (2004) Az élokúció: az alakzatok. Budapest, Trezor Kiadó.
 (2005) A szóképek és a szónoki beszéd. Budapest, Trezor Kiadó.
 (2006) A prózaritmus és a szónoki beszéd. Budapest, Trezor Kiadó.
 (2007) A memória és a szónoki beszéd. Budapest, Trezor Kiadó.
 A. Jászó Anna (szerk.) (2008) Az előadásmód és a szónoki beszéd. Budapest, Trezor Kiadó.
 (2009) A testbeszéd és a szónoklat. Budapest, Trezor Kiadó.
 (2010) Raácz Judit – Tóthfalussy Zsófia (szerk.) A retorika és határtudományai. Budapest, Trezor Kiadó.
 (2011) A filozófia és a szónoki beszéd. Budapest, Trezor Kiadó.
 (2012) A retorikai elemzés. Budapest, ELTE BTK Mai Magyar Nyelvi Tanszék
 (2013) Raácz Judit – Tóth Etelka (szerk.) Az egyházi retorika. Budapest, ELTE BTK Mai Magyar Nyelvi Tanszék, Emberi Erőforrások Minisztériuma
 (2014) A politikai beszéd. Budapest, ELTE BTK Mai Magyar Nyelvi Tanszék, ELTE HÖK, Anyanyelvápolók Szövetsége. Budapest, Trezor Kiadó.
 (2015) A bemutató beszéd. Budapest, ELTE BTK Mai Magyar Nyelvi Tanszék, Magyar Nyelvstratégiai Intézet, Budapest, Trezor Kiadó.
 (2018) Hujber Szabolcs – Pölcz Ádám (szerk.) Beszédnemek – nemek beszéde. Retorika a reformációtól napjainkig. MNYKNT – ELTE TÓK

(2021) Lócsi Tamás – Tóth M. Zsombor (szerk.) A jövőnk tükré. Retorika a gyakorlatban – gyakorlat a retorikában. MNYKNT – ELTE TÓK
 (2023) Lócsi Tamás – Pölcz Ádám (szerk.) 2023. A vita retorikája. Retorikai tanulmányok, a 2020-as és a 2021-es Kossuth-szónokverseny beszédei. Petőfi Kulturális Ügynökség, Budapest. 198 oldal <https://mek.oszk.hu/27100/27127/>

(2024) Adamikné Jászó Anna: Magyar retorikatörténet. Inter, Budapest. (IKU-monográfiák, 12.) A 25. szónokversenyre készült ünnepi kiadvány.

A SZÓNOKVERSENY BÍRÁLÓBIZOTTSÁGA:

Előbírálók: Lócsi Tamás egyetemi adjunktus és M. Tóth Zsombor egyetemi adjunktus

Aczél Petra egyetemi tanár
 (Széchenyi István Egyetem)

Balázs Géza egyetemi tanár
 (Színház- és Filmművészeti Egyetem)

Czine Ágnes egyetemi tanár, alkotmánybíró
 (Károli Gáspár Református Egyetem, Alkotmánybíróság)

Gózon Ákos kommunikációs igazgató, szerkesztő (Magyar Művészeti Akadémia, Természet Világa, Élet és Tudomány, a Bolyai Műhely Alapítvány elnöke)

Minya Károly főiskolai tanár
 (Nyíregyházi Egyetem)

TÉMÁK A SZÓNOKVERSENY TÖRTÉNETÉBŐL

Az előre megadott, „kötelező” témák jól mutatják a verseny közéleti jellegét.

1999. Szükséges-e a harmadik évezredben a retorika?

2000. „Ment-e a könyvek által a világ elébb?” (Vörösmarty Mihály: Gondolatok a könyvtárban)

2001. „Mi az, mi embert boldoggá tehetne?/ Kincs? hír? gyönyör?...” (Vörösmarty Mihály)

2002. A hölgyek „játszva többet tehetnek, mint küzdve mi; ők egy körtáncsal a magyar táncot, egy dalocskával a magyar népdalt, egy beszélgetéssel a magyar nyelvet divat-tá tehetik. Divat hatalmasabb, mint logika.” (Kossuth Lajos: Hivatás. Pesti Hírlap, 1841. február 17.)

2003. „Változik a világ: gyengül, ami erős,/ És erős lesz, ami gyenge volt azelőtt” (Arany János: Toldi estéje)

2004. „Magyar vagyok. Mi mostan a magyar...” – Európában? (Petőfi Sándor: Magyar vagyok)

2005. „asszonyférfi..., férfiaszony.../ Kicsaptál lány nemedből” (Kisfaludy Sándor: A boldog szerelem) Milyen (legyen) a nő szerepe – ma?

2006. „Minden órádnak leszakaszod virágát; S élj az idővel!” (Bercsenyi Dániel: Barátomhoz)

2007. „Csendesén, feltűnés nélkül halt meg a magánügy, a világ egyre növekvő robaja közben” (Bálint György: A magánügy halála) – Közügyünk a magánügy?

2008. A családban marad – a jövő?

2009. „miért nő a fü, hogyha majd leszár- rad?/ miért szárad le, hogyha újra nő?” (Babits Mihály: Esti kérdés) – S így van értelme?

2010. „Ha mindig csak megértetek, hol mara- dok én?” (Szabó Lőrinc: Az Egy álmai) – Hol

vannak az együttérzés, a türelem, az önfel- adás határai?

2011. Van igazság? – „Az igazság kutatása súlyos erőfeszítést követel tőlünk, s ha meg- találtuk, még súlyosabbat ró ránk.” (Francis Bacon: Az igazságról, első esszé)

2012. Ellenfelem van, tehát én is ellenfél va- gyok.../ Hogyan lehet meggyőzni vagy le- győzni – önmagamat is?

2013. „Az egész világ egy linkgyűjtemény, // az emberek, a tárgyak benne linkek” (Varró Dániel) – Hálózatok rabságában élünk?

2014. „Ott van a haza, hol a haszon” (Biberach monológja; Katona József: Bánk bán, első szakasz)

2016. „Isten adott nektek képet és ti mást csi- náltok magatoknak.” (Shakespeare: Hamlet) – Nincs már teremtet „örök nő”?

2017. „... Az ékesszólás a bölcsességgel együtt az emberi élet kormányzója.” (Arisz- totelész Rhetorica ad Alexandrum)

2018. „Csak az nem fél, akit a remény már végképp magára hagyott”? (Kányádi Sán- dor)

2019. „Az igasságos ember mindenkit sza- badnak kíván, az igasságtalan csak önma- gát.” (Kossuth Lajos)

2020. „Ilyen nagy dolog a Szabadság?” (Má- rai Sándor) (online)

2021. „Vigasztalást a játék sem szerez / az éjszakának legmélyebbje ez.” (Pilinszky Já- nos) Megfér-e egymással a politikai korrekt- ség és a humor?

2022-től a Kossuth-szónokverseny elődöntője egy egyperces (tiktok-videó):

A közösségi média javította az emberi kom- munikációt – pró vagy kontra.

Szerinted ki számít ma hírességnek?

Szelektív hulladékgyűjtés – hatékony-e a je- lenlegi formájában?

Tényleg létezik barátság férfi és nő között?

Ha okosesszakkal fizetsz, jobban szórod a pénzt.

A kötelező beszédek témái:

1. Mikrofonvégen: válaszoljon Széchenyiként három percben! Mit mondana a legnagyobb magyar ma egy podcastben a következő kér- désekre?

- Gróf úr, mi ösztönözte, amikor felajánlotta egy évi jövedelmét a Magyar Tudós Társaság megalapítására?

- Nem fél, hogy rosszul használják föl, vagy elsikkasztják a pénzt?

- Miből fog élni egy évig?

Egybefüggően, megszakítás nélkül válaszol- jon!

Közönség: a rádióhallgatók

2. Szólaljon fel Kossuthként! Alkossa újra mai stílusban, egy legfeljebb háromperces par- lamenti felszólalásként Kossuth Lajos híres haderőmegajánlási beszédét!

Közönség: az országgyűlési képviselők

3. Egy ember szól, de milliók nevében (Petőfi Sándor: A nemzetgyűléshez)

Fogalmazza meg Petőfi Sándor legfontosabb gondolatait a sajtószabadságról, a hazáról és a haladásról a legfeljebb háromperces kam- pánybeszédben. Forrásként használja fel Pe- tőfi A nemzetgyűléshez és Az országgyűlés- hez című versét.

Közönség: Egy kampánygyűlés résztvevő

Vitatémák:

- A magyarok mindig szerencsétlen nép vol- tak

- Legyen az a nőnek is szabad, ami a férfi- aknak.

- Kegyes-e a kegyes hazugság?

2023.

Kézpénz vagy kártya – Van-e ma létjogosult- sága a kézpénznek?

Legyel egyéniség! – Az öltözködési szabályok az önkifejezés kerékkötői?

Magoljak vagy sem? – Nagyobb lexikai tudás: kritikusabb gondolkodás?

Hadd főzzek ma magamnak – Költséghatéko-

Side-eye, slay, smash, rizz, vibe – Megmarad-e a nyelvben az úgynevezett „TikTok-szleng”?

Sugárzó energia – Fenntartható energiaforrás-e az atom?

Youtuber lesznek vagy katona – Mire megy az ország/világ ennyi influenszerrel?

Nincs mindenkinek igaza! – Meddig éri meg vitatkozni valakivel?

A kötelező beszédek témái:

1. „Én én vagyok... s te én vagy magadnak” (Radnóti Miklós) – Digitális skizofrénia: lehet-e egyszerre több személyiségünk az online térben?

2. „Ha madarat szeretsz, égbolt légy, ne kalitka” (Szabó T. Anna) – Nehéz-e korunkban okosan szeretni a másikat?

A vitatémák:

- Az ember fiatalon bulizza ki magát, mert később erre már nem lesz lehetősége
- Aki felelősséget vállal, olykor hazudnia is kell
- Ki kell tiltani a tiltást a nevelésből!

nyabb, ha nem az interneten rendelünk ételt? Régen minden jobb volt – Elbeszélnek egymás mellett a generációk?

A kötelező beszédek témái:

1. „Óh, e zűr között / Hová lesz énem zárt egyénisége...” (Madách Imre: Az ember tragédiája) – Hogyan szerezzük vissza napjainkban a paradicsomi életérzést?

2. „Gyere ki a vízből, hadd öleljelek meg” (Petőfi Sándor: János vitéz) – Az odafigyelés lenne korunk szeretetnyelve?

Vitatémák:

- Szerelmes levelet enterrel? A kézírás jövője megpecsételődött
- Le az atyai szigorral! Engedékeny szülőnek lenni menő!
- Az életkor csak egy szám: nagy különbséggel is működhet egy párkapcsolat

2024. (25. jubileumi verseny):

Mesterséges? Intelligencia? – Miért hišűnk az MI által generált tartalmaknak?

2025.

Cherchez la femme – Minden bajunkért a férfiak/a nők a felelősek?

Mona Lisa mosolyog – Fenntartható turizmusra van szükség!

Új időknek új képességei: a soft skillek fontosabbak a szakmai tudásnál?

Quo vadis? – Milyen jövőképe van a Z generációnak?

„A tetoválás valamit hozzá akar tenni a személyiséghez – miközben lehet, éppen elvesz belőle.” (Bodor Ádám) – pró vagy kontra (2999?) „Szóból ért az ember? Szükség van-e retorikára a negyedik évezredben?”

A rögtönzések korábbi témáiból:

Ecce homo! – Milyen üzenetet küldene egy másik lakott bolygóra az emberről?

Mikor házasodjunk?

Anyaszülten vagy plasztikaszülten?

A tánc már nem románc?

Nem sztár ma már az olvasztár?

Mire nem tanítana meg egy „emberképes” robotot?

A suszter maradjon a kaptafánál?

Pohárköszöntő leány- vagy legénybúcsún

Megrögzött hazugság – idővel igazság

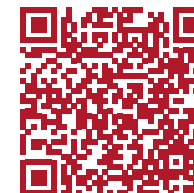
Pohárköszöntő a szónokverseny 20. születésnapján,

„Lesz-e majd szingli bácsi/néni megszólítás?”

„Mely tyúk sokat kárál, keveset tojik.”

Javaslatok a felkészüléshez:

Pölcz Ádám: Hogyan készülünk a Kossuth-szónokversenyre?
Elméleti és módszertani útmutató:

Kossuth nyomában Monokon

Az Akadémiától Öszödig

Két évszázad tíz kiemelkedő beszéde

AZ M5 HISTÓRIA CÍMŰ MŰSORA KIVÁLASZTOTT 10 KIEMELKEDŐ BESZÉDET AZ ELMŰLT KÉT ÉVSZÁZADBÓL. ÉS ARRA KÉRTE BALÁZS GÉZA NYELVÉSZ, KULTÚRAKUTATÓT, A SZÍNHÁZ- ÉS FILMMŰVÉSZETI EGYETEM DOKTORI ISKOLÁJÁNAK VEZETŐJÉT ÉS ÖTVÖS ISTVÁN TÖRTÉNÉSZT, A NEMZETI EMLÉKEZET BIZOTTSÁGÁNAK TAGJÁT, HOGY ÁLLÍTSÁK SORRENDBE A TÍZ BESZÉDET. A MŰSORVEZETŐ HORVÁTH SZILÁRD VOLT.

A vita és a rangsor itt tekinthető meg:

Széchenyi István: A Magyar Akadémia körül (1842. Akadémiai nagygyűlés – 2 ó 10 perc)

A magyar mélyen aludt. Eközben nyelvét felejté, nemzeti színét veszté. Nyelvünk körül forog nemzeti létünk.

Az 1825-ben megfogant gondolat: magyar nyelvünk művelése. Hiába viszont a siker, ha csupán ismereti gazdagságot ad... Mindenki beszélhet magyarul, de ennek végső célja nemzeti egységünk megteremtése kell, hogy legyen. A nyelv egységesít, összekovácsol, és erősíti hazafias identitásunkat.

(Egy vélemény) Nyelvterjesztő tanodákat kellett volna tehát inkább állítani, mint filológiai tudós társaságot alkotni, tanítókat képezni inkább, kik elszélesztve a hon külön ajkú népségei közt a magyar nyelvet terjeszték vala, mintsem oly intézetet szerkeszteni, mely egyedül tudósokat egyesít, s egyedül szógyártókat nyugpénzel. Akadémiánk, mely

csak belterjűleg működik, sok előtt nem nagy haszoni hitelben áll...

(Sok a) szólási viszketeg, a tette nem maradván semmi. A cselekvési tespedésnek közepette annyi haszontalan szóvita s szófírka közt... fulladozunk.

Erkölcsei felsőbbbség mindig s mindenütt győzött erőszakon.

(„Kiművelt emberfők”) Képzelnék magunknak habár csak egymillió főből álló nemzeti családot, melyben annyi értelmi súly, polgári erény, szép szokás, ízlési varázs, kiművelt tudomány, életbölcseesség, gyakorlati tapintat, s több efféle elsőbbség volna felhalmozva

(Pozitív magyarságkép, teljes egészség, boldogság): egyedül az önmegismerés keserű gyümölcse által nyerheti el teljes egészségét az emberi lélek; (Klugheit) Magyarország ne csak külsőleg és ámitólag jószíniúnak, megelégtűnnek, gazdagnak, fényesnek lássék; ámde mindig növekedve s hosszú időkre terjedve belsőképp is, valódiilag jó egészségű, boldog, dicső és hatalmas legyen!

Kossuth Lajos beszéde Magyarország függetlenségének kimondásáról – (Képviselőház, Debrecen, 1849. április 14.)

Előzmény: (A haderő megajánlása tárgyában. 1848. júl. 11. „én leborulok a nemzet nagysága előtt s csak azt mondom, annyi energiát a kivetelben, mint amennyi hazafiságot tapasztaltam a megajánlásban – s Magyarországot a poklok kapui sem döntenek meg.”)

Részemről is csendet vagyok bátor kérni, mert e templom nagy, s én kissé rekedt vagyok, mellem fáj; nem fognak érteni különben.

Azért ki kell mondani, hogy az ausztriai ház árulása, hitszegése s a magyar nemzet ellen fegyverfogása által elszakítván a közte és köztünk fennálló kapcsolatot, Magyarország uralkodására méltatlannak nyilvánítatik, s örökre számkivettetik: úgy másrészt meg kell mondani Európa népeinek, hogy... Európa népei irányában a békét és barátságot óhajtjuk, s tisztelni fogjuk minden nemzetnek jogait, de megkívánjuk, hogy a mieinket is tiszteljék. (Helyes!) Mert némely hatalmasságok már... amit fegyverrel nem tudtak elérni: kongresszust részint kezdetek, részint tartani szándékoznak avégett, hogy az 1815-i bécsi kongresszus alkalmával megállapított elvek alapján rendelkezessenek a nemzetek fölött..., darabolva és szakítva szét országokat... Nekünk, uraim, el kell foglalni Európában azon állást, hogy valahányszor az európai nemzetek hatalmának

képviselői nem saját ügyök, hanem Európa ügyei fölött akarnak intézkedni, rólunk nélkülünk senki ne intézkedjék, hanem szavunk legyen azon kapcsolatnak kérdésében, mely köztünk és a civilizált Európa többi népei között feláll, s melyet a jognak, méltányosságnak és barátságos békének alapján a civilizáció előmozdításával öszvekötvé fenntartani legforróbban óhajtunk. (Helyes!)

Az elmúlt 300 év alatt valamennyi megkoronázott uralkodó soha nem tartotta meg a koronázási esküjét, hogy Magyarországot megvédje katonailag és a népet jólétben tartsa.

(Szacsavay Imre legjelentősebb művei közé tartozik a függetlenségi nyilatkozat. Megszerkesztésében, szövegezésében tevékenyen részt vett, ő olvasta fel és a neve ott szerepel a dokumentum aláírói között is. Emiatt írta róla később egy mára szinte elfelejtett váradi költő, Katona Mihály: „Egy tollvonás volt bűne”. A szabadságharc bukása után felelősségre vonták. Az árulás vádját elutasította: „Nem bűn, ha valaki szereti népét, és hazájáért munkál.” Halálra ítélték. „Meghalok, ha kell, lelkem nyugodt, vétek sohasem terhelé, minden bűnöm az, hogy képviselői kötelességemet elébe tettem saját személyemnek.” Sírja a Fiumei úti temetőben van, szobra Nagyváradon.)

Tisza István: Ezt a háborút elvesztettük – (Képviselőház, Budapest, 1918. október 17.)

Tisztelt ház! Én nem akarok semmiféle szemfényvesztő játékot űzni a szavakkal. Én elismerem azt, amit gróf Károlyi Mihály t. képviselő úr tegnap mondott, hogy ezt a háborút elvesztettük... Az erőviszonyok beállott eltolódásánál fogva a háború megnyerésére többé reményünk nem lehet, és hogy ennek folytán keresnünk kell a békét oly feltételek mellett, amelyeket ilyen viszonyok között elengednünk elfogadnak.

De most már, ismétlem, feladatunk, azt hiszem, pártkülönbség nélkül az, hogy az elérendő békét lehetőleg előnyössé tegyük a magyar nemzetre nézve; biztosítsuk azt, hogy a magyar állam Európának ezen a részén jövőre is az emberi haladásnak és szabadságnak az a tényezője legyen, amely volt a múltban is és amely magasztos feladatát híven igyekezett teljesíteni mindenha felejtünk el legalább most, ezekben a sorsdöntő hetekben és hónapokban mindent, ami elválaszt bennünket...

Ha emlékeztetem nem csal, igen erős megtámadtatásnak voltam kitéve azért, mert mint miniszterelnök is és máskor is a magyar és nem magyarajku polgárok közötti igazi megértés és szeretet érdekében fáradoztam. Romboljunk le a magyar nemzet állami épületéből annyit, amennyire elkerülhetetlenül szükséges, de ne segítsünk mi ellenségeinknek abban, hogy magunk romboljunk le azt, amit esetleg ők egyáltalán nem is érintenének. Ismételve kérem, ne tekintsük most azokat a momentumokat, melyek a megértésre zavarólag hathatnak, de tekintsük azokat a nagy nemzeti szempontokat, amelyeket szolgálni, minden egyebet félretéve, hazánk iránti kötelesség.

Válságos helyzetekben ki kell mondani az igazságot, mert annak elhallgatása súlyosabb következményekkel is járhat.

Irodalom: Csernus Szilveszter, Múltkor, 2013. október 17. https://mult-kor.hu/20131017_?pidx=1

Apponyi Albert trianoni „védőbeszéde” (1920. január 16. Párizs, Trianon, 40 perc)

A történelmi Magyarország töltötte be azt a feladatot, hogy oly államot tartva fenn, amelyben egyensúly és biztonság uralkodott, megvédte Európát a keletről fenyegető

közvetlen veszedelmek elől. Ezt a hivatását tíz századon át töltötte be és erre egyedül organikus egysége képesítette. Idézem a nagy francia geográfusnak, Reclus Elisének szavait, amelyek szerint ez az ország oly tökéletes földrajzi egység, amely Európában egyedül áll. Folyóink és völgyeink rendszere, amelyek a határokról kiindulva a középpont felé törekkenek, oly egységet alkotnak, amely csak egységes hatalom által kormányozható. Részeinek gazdasági függése szintén a legteljesebb, miután a közép hatalmas gazdasági üzemet alkot, a szélek tartalmazzák pedig mindazt az anyagot, amire a gazdasági fejlődés szempontjából szükség van.

A történelmi Magyarország tehát Európában egyedülálló természetes földrajzi és gazdasági egységgel rendelkezik. Területén sehol sem húzhatók természetes határok és egyetlen részét sem lehet elszakítani anélkül, hogy a többiek ezt meg ne szenvedjék. Ez az oka annak, hogy a történelem tíz századon át megőrizte ezt az egységet.

Európának szüksége van gazdasági rekonstrukcióra. A gazdasági fejlődést azonban az új alakulatok bizonyára meg fogják gátolni.

Európának szüksége van szociális békére. Önök jobban ismerik azokat a veszélyeket, amelyek ezt a békét fenyegetik.

Mégis, ha Magyarország abba a helyzetbe állíttatnék, hogy választania kellene ennek a békének elfogadása vagy visszautasítása között, úgy tulajdonképpen arra a kérdésre adna választ: helyes-e öngyilkosnak lennie, nehogy megöljék.

Irodalom: Múltkor, 2023. május 19. <https://mult-kor.hu/hetven-perces-beszedevel-sem-tudta-megvaltoztatni-a-trianoni-bekefelteteleket-apponyi-albert-20230529?fbrcMR=desktop&pidx=2>

Klebsberg Kuno rádióbeszéde az ifjúsághoz (1928, 3,14 perc)

Nemzeti belső érték – a nemzetek összmun-kája. Több legyen a pozitív, mint a negatív ember; a pozitív ember: bizakodó, szigorú, mással szemben elnéző, könnyű tévedni, ne-héz megcsinálni, szolgálatkész, a szót nem fecsérli, öröm a munkában, alkot. Ha a negatív ember többségre jut – veszve van az a nemzet.

Irodalom: A magyar oktatás egyik legsikeresebb reformere volt Klebsberg Kuno, 2024. október 11. <https://mult-kor.hu/a-magyar-oktatas-egyik-legsikerebb-reformere-volt-klebsberg-kuno-20241011>

Nagy Imre utolsó rádióbeszéde (1956. nov. 4. Szabad Kossuth Rádió, 5,20 perc)

Itt Nagy Imre beszél, a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának elnöke. Ma hajnalban a szovjet csapatok támadást indítottak fővárosunk ellen a nyilvánvaló szándékkal, hogy megdöntsék a törvényes magyar demokratikus kormányt. Csapataink harcban állnak. A kormány a helyén van. Ezt közlöm az ország népével és a világ közvéleményével.

Mindszenty József: Szózat a nemzethez (1956. november 1.)

Hosszú fogság után szólok a magyar haza valamennyi gyermekéhez. Senkivel szemben nincs gyűlölet szívemben. Csodálatraméltó hősiesség szabadítja meg most a hazát. A világtörténelemben páratlan ez a szabadságharcunk. Minden dicsőséget megérdemelnek fiataljaink. Hála és imádság az áldozatokért! Honvédségünk, munkásságunk, földműves népünk példát mutatott az együttes hazaszeretetre. Az ország helyzete rendkívül súlyos. Napok óta hiányzik az élet folytatásának minden közös föltétele. A legsürgősebben meg kell találnunk a kibontakozást. Most tájékozódok, két napon belül a kibontakozás útiról személyes szótartot intézek a nemzethez...

Egész helyzetünket azonban az dönti el, hogy a 200 milliós orosz birodalomnak mi a szándéka a határainkon belül lévő katonai erejével. Rádiójelentések adták hírül, hogy ez a fegyveres erő növekszik. Mi semlegesek vagyunk, mi az orosz birodalomnak nem adunk okot a vérontásra. De nem merül fel az orosz birodalom vezetőiben a gondolat, hogy sokkal jobban fogjuk becsülni az orosz népet, ha nem igaz le bennünket? Csak ellenséges

népre szokott rátörni a megtámadott másik ország. Mi most nem támadtuk meg Oroszországot! Őszintén reméljük, hogy az orosz fegyveres erők mielőbbi kivonása országunkból megtörténik...

Tudja meg mindenki az országban, hogy a lefolyt harc nem forradalom volt, hanem szabadságharc. 1945-től egy veszített, számunkra céltalan háború után erőszakkal épült ki az itteni rendszer, amelynek örökösei most a megtagadás, megvetés, undor és elítélés izzó bélyegeit sütik annak minden porcikájára. A rendszert az egész magyar nép söpörte el. Az örökösök ne kíváncsiak erről még egy bizonyosságot. A világon páratlan szabadságharc volt ez, a fiatal nemzedékkel népünk élén. A szabadságharc azért folyt, mert a nemzet szabadon akar dönteni arról, hogy miképpen éljen. Szabadon akar határozni sorsa, államának igazgatása, munkájának értékesítése felől. Ennek a ténynek valóságát maga a nép semmiféle illetéktelen előny érdekében nem engedi elcsavarni, kiaknázni. (...) Jogállamban élő, osztály nélküli társada-

lom, a demokratikus vívmányokat fejlesztő, szociális érdekektől helyesen és igazságosan korlátozott magántulajdon alapján álló, kizárólag kultúr-nacionalista szellemű nemzet és ország akarunk lenni. Ez akar lenni az egész magyar nép...

A törvényes felelősségre vonásoknak minden vonalon, és pedig független és pártatlan bíróság útján kell bekövetkezniök. Magánbosszúkat el kell kerülni, ki kell küszöbölni. A bukott rendszer részesei és örökösei külön felelősséget viselnek saját tevékenységükért, mulasztásokért, késedelemért vagy helytelen intézkedésekért egyaránt...

Irodalom: <https://mult-kor.hu/mindvegig-megorizte-emberseget-es-a-diktaturakkal-szemben-is-batran-fellepett-mindszenty-jozsef-20220506?fbkrMR=desktop>

Antall József betiltott beszéde (1990. szeptember. 32 perc)

(Őriz a Magyar Televízió archívuma egy olyan Antall József-interjút, amit sose láthattak, hallhattak nézőink – így konferálta fel Berkes Zsuzsa bemondónő Antall József 1990-es beszédét, melyet csak három évvel később, a temetése napján játszottak le. Elkészültekor ugyanis a Magyar Televízió akkori elnöke nem engedte adásba.)

(Címzavak) Mérhetetlen nehézségek... Öszeomló KGST, ez az örökség a mi jelenünk, jobb állapotban élünk, mint amennyit megengedhettünk volna magunknak... elavult ipari szerkezet, mi ez a pesszimizmus? Vannak sikerek. Bizalomra van szükség.

Nem kérek több bizalmat Magyarország népetől, mint amennyit az elmúlt időszakban és a jövőre vonatkozóan megkaptunk a világ vezető országainak kormányaitól, annyit, mint amennyivel a vezető üzleti körök és a

bankörök biztatják Magyarországot, hogy kilábalhat ebből a válságból... Az út addig nehéz lesz, sok megpróbáltatás vár reánk, és sok olyan keserű óra is következhet, amikor az elszenvedett hátrányok miatt keserűséget fogunk érezni, de ennek ellenére igenis van kiút, és a kormány ennek érdekében dolgozik és mindent el fog követni. Köszönöm, hogy meghallgattak.

Orbán Viktor beszéde Nagy Imre újratemetésén (Budapest, 1989.06.16. – 7,20 perc)

Az orosz megszállás és a kommunista diktatúra negyven évvel ezelőtt történt bevezetése óta a magyar nemzetnek egyszer nyílt alkalma, csak egyszer volt elegendő bátorsága és ereje ahhoz, hogy megkísérelje elérni a már 1848-ban kitűzött céljait, a nemzeti függetlenséget és a politikai szabadságot. Céljaink máig nem változtak, ma sem engedünk a '48-ból, így nem engedünk '56-ból sem...

Ma, harminchárom évvel a magyar forradalom és harmincegy évvel az utolsó felelős magyar miniszterelnök kivégzése után esélyünk van arra, hogy békés úton érjük el mindazt, amit az '56-os forradalmárok véres harcokban, ha csak néhány napra is, de megszereztek a nemzet számára. Ha hiszünk a magunk erejében, képesek vagyunk véget vetni a kommunista diktatúrának, ha elég eltökéltek vagyunk, rászoríthatjuk az uralkodó pártot, hogy alávesse magát a szabad választásoknak. Ha nem tévesztjük szem elől '56 eszméit, olyan kormányt választhatunk magunknak, amely azonnali tárgyalásokat kezd az orosz csapatok kivonásának haladéktalan megkezdéséről. Ha van bennünk elég mersz, hogy mindezt akarjuk, akkor, de csak akkor beteljesíthetjük forradalmunk akaratát. Senki sem hiheti, hogy a pártállam magától fog megváltozni.

Gyurcsány Ferenc öszödi beszéde (Öszöd, kormányüdü, 2006. május (Öszöd))

Amit meg lehetett csinálni az elmúlt egy hónapban, azt megtettük. Amit az azt megelőző hónapokban titokban meg lehetett csinálni úgy, hogy nehogy a választási kampány utolsó heteiben előkerüljenek olyan papírok, hogy mire készülünk, azt megtettük. Úgy őriztük a titkot...

Nincsen sok választás. Azért nincsen, mert elkúrtuk. Nem kicsit, nagyon. Európában ilyen böszmeséget még ország nem csinált, mint amit mi csináltunk. Meg lehet magyarázni. Nyilvánvalóan végighazudtuk az utolsó másfél-két évet. Teljesen világos volt, hogy amit mondunk, az nem igaz. És közben egyébként nem csináltunk semmit négy évig. Semmit. Nem tudtok mondani olyan jelentős kormányzati intézkedést, amire büszkék lehetünk, azon túl, hogy a szarból visszahoztuk a kormányzást a végére.

Fantasztikus. Fantasztikus egy országot vezetni. Az utolsó másfél évet azért tudtam én

személy szerint csinálni, mert egy dolog ambicionált és egy dolog fűtött: visszaadni a baloldálnak a hitét, hogy megcsinálhatja, hogy nyerhet. Hogy nem kell lehajtani a fejét ebben a kurva országban. Hogy nem kell beszarni Orbán Viktortól, meg a jobboldaltól és tanulja most már meg magát nem ő hozzájuk mérni, hanem a világhoz.

Majdnem beledöglöttem, hogy másfél évig úgy kellett tenni, mint hogyha kormányoztunk volna. E helyett hazudtunk reggel, éjjel, meg este. Nem akarom tovább csinálni.... Az a személyes sztorim, hogy változtassuk meg ezt a kurva országot, mert ki fogja megváltoztatni. Orbán Viktor fogja megváltoztatni a csapatával?

Kornaitól Bokrosig, Békésitől Surányiig, Vértestől a jó ég tudja kicsodáig... még a legnagyobbak is, a legtöbbre tartottak is százmilliárdos nagyságrendű tévedésekben vannak...

És írok majd kibaszott jó könyveket a modern magyar baloldaltól. Gyerekek! Mit? Kell még valamit mondanom, Ildikó?

A szerkesztésben közreműködött Pölcz Ádám egyetemi docens (ELTE TÓK),
a verseny fő szervezője, a Bolyai Műhely Alapítvány kuratóriumi tagja

SZÍNHÁZ- ÉS
FILMMŰVÉSZETI
EGYETEM

Bolyai Műhely

Nemzeti
Kulturális
Alap

MTA MAGYAR
TUDOMÁNYOS
AKADÉMIA

Bon-BOM 2025. november, 15. évfolyam 3. szám | Alapítva: 2011-ben | A Bolyai Műhely Alapítvány Bolyai Önképző Műhelyének művelődési-művészeti lapja | Szerkeszti: Balázs Géza | Arculat, tördelés: Múlt-kor történelmi magazin | Korábbi szerkesztők: Tóth Enikő, Bere Anikó Zsuzsanna, Komlósi Réka, Rákóczi Adrienn, Herbst Rebeka | Szerkesztőség: 1148 Budapest, Örs vezér tér 11. fszt. 1. | E-mail: iroda@bom.hu | A lap elektronikus változata (a korábbi számokkal együtt) elérhető itt: www.bolyaimuhely.hu | Programtámogató: Nemzeti Kulturális Alap A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság által bejegyzett (internetes) folyóirat